

0583

197

AKADEMIA SZKŁY WYŻSZEJ
 Sz. gen. broni K. Świerczewski
 I KURS I KURS 1950/51

Archiwum Biblioteki Tajnej
 AKADEMII SZKŁY WYŻSZEJ
 im. gen. br. K. Świerczewskiego
 Dział Dokumentacji
 Nr. 0583

0583

egz. 1.

WYKŁAD

ZASADY ORGANIZACJI KATARCIA PUKU PICHOTY W TERENIE
 LESISTO-BAGNISTYK.
 / Temat Nr. 134. mij. Nr. 1 /

Archiwum Biblioteki Tajnej
 AKADEMII SZKŁY WYŻSZEJ
 im. gen. br. K. Świerczewskiego
 Data: 2.3.50
 Nr. 2350

SPRAWY KURSOWE - ARCHIWUM
 KIEROWNICZKA I KURSU
 Nr. 12383

12383

Warszawa, grudzień 1950 r.

OPRACOWAŁ:
 Sz. WYKŁADOWCA TO.
 DYDA
 njr. dypl.

0583

177

AKADEMIA SZKOL WYŻSZYCH
Im. gen. broni K. Świerczewskiego
I KURS I KURS DODATKOWY 1950/51r.

Archiwum Biblioteki Tajnicy
AKADEMII SZKOL WYŻSZYCH
Im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział organizator Nr...
3

WYKŁAD

0583

" ZAPWIEDZANI "
Le SZEF KATEDRY TO I-SŁ.SZP.
Andrzej W.
ANDRZEJ W.
gen. bryg.

egz. 1.

Wykład

ZASADY ORGANIZACJI NARZĄDZIA PUŁKU PIECHOTY W TERENIE
LESISTO-BAGNISTYI.

/ Temat Nr.134, mij.Nr.1/

Archiwum Biblioteki Tajnicy
AKADEMII SZKOL WYŻSZYCH
Im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział
Nr. 2350

OPRACOWAŁ:
ST. WYKŁADOWCA TO.
Dyda
DYDA
njr.dypl.

SPRAWY KIEROWNIA
KIEROWNIA I KURSU
Nr. 2350

12383

Warszawa, grudzień 1950 r.

TEMAT: Natarcie pułku piechoty w terenie lesisto-bagnistym.

C E L: Wskazać na cechy charakterystyczne organizacji i prowadzenia natarcia pułku piechoty w terenie lesisto-bagnistym.

CZAS: 1 godzina szkolna.

METODA: Wykład ilustrowany schematami.

T R E S C :

1. Ogólna charakterystyka terenu lesisto-bagnistego i jego wpływ na działania zaczepne.

2. Cechy szczególne organizacji natarcia.

a/ ugrupowanie bojowe;

b/ zadania pp;

3. Cechy szczególne użycia różnych rodzajów broni.

a/ piechota;

b/ artyleria;

c/ broń pancerna;

d/ wojska inżynieryjno saperские;

e/ użycie chemicznych środków walki.

4. Cechy szczególne zabezpieczenia działami bojowych pp.

a/ rozpoznanie;

b/ ubezpieczenie;

c/ OPpanc;

d/ OPlot;

5. Cechy szczególne pracy dowcy pp i jego sztabu przy organizacji i planowaniu walki.

a/ powzięcie decyzji;

b/ praca sztabu;

c/ organizacja współdziałania.

6. Szczególne cechy dowodzenia.

a/ SD i PO;

b/ użycie środków łączności.

7. Cechy szczególne kierowania walką pp.

a/w okresie przygotowania artyleryjskiego;

b/w okresie szturm i opanowania przedniego skraju npla;

c/w okresie walki w głębi obrony npla i użycie drugiego rzutu pp.

Archiwum Biblioteki Głównej
AKADEMII OBRONY NARODOWEJ
ul. Szucha 13
00-141 Warszawa
Data: 12350

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA TERENU LESISTO-BAGNISTEGO I JEGO WPŁYW NA DZIAŁANIA ZACZEPNE.

Teren posiadający dużą ilość bagien, jezior, rzek, bagnistych podolnych pól, pokryty przy tym najczęściej podszytym lasem nazywany terenem lesisto-bagnistym.

Teren ten w większym stopniu niż teren lesisty o suchym podłożu utrudnia działania zaczepne.

Charakteryzuje go ograniczona ilość szlaków komunikacyjnych prowadzących często przez wąskie przesmyki pomiędzy bagnami lub jeziorkami, które przeciwnik może zamknąć nieznacznymi siłami i środkami i stworzyć trwałą obronę.

Obrona przeciwnika w terenie lesisto-bagnistym będzie najczęściej obroną na szerokim froncie.

Warunki pozwalają nacierającemu na rozwijanie działań zaczepnych na oddzielnych często izolowanych od siebie kierunkach, przy czym ilość użytych sił i środków technicznych nie może być tak duża jak w przeciętnym terenie z uwagi na potrzebę i ograniczone możliwości użycia.

Natarcie na izolowanych kierunkach utrudnia współdziałanie taktyczne i ogniowe, komplikuje dowodzenie, wymaga dużej inicjatywy dowódców aż do najniższego szczebla oraz wymaga takiego wyposażenia oddziałów, by mogły one prowadzić walkę nawet w warunkach pełnej izolacji.

Walka w terenie lesisto-bagnistym wymaga prócz tego intensywnego rozpoznania, ubezpieczenia okrążonego oraz wysokich walerów moralno-politycznych wojska.

Za przykład mogą posłużyć działania oddziałów radzieckich na frontach wołchowski, karelo-fiński i nadbałtycki, których wieloletnie doświadczenie, zwycięstwa i wypracowane metody walki, stanowią dla nas przebogate źródło studiów i wzorów.

/Operacja tykwińska, listopad - grudzień 1941 r.; Rozgromienie hitlerowców pod Leningradem i Nowogrodem luty 1944 r. Wybrane operacje Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Narodowej 1941-1945 r./.

Główny wysiłek nacierającego kanalizuje się najczęściej wzdłuż przesiek, korytarzy międzylesnych i dróg.

Wielkie jednostki mogą rozwijać masowe natarcie dopiero po uchwyceniu przeciwległego skraju lasu i wyjściu na teren bezleśny.

Teren lesisto-bagnisty wyróżnia się dwiema zasadniczymi cechami: Ograniczona możliwość ruchu oraz ograniczona możliwość obserwacji. One to wywierają szczególne piętno na organizację i prowadzenia natarcia.

Ograniczone możliwości ruchu wpływają hamująco na tempo natarcia.

Ważny jednak szereg pouczających przykładów z doświadczeń Armii Radzieckiej, która w warunkach najtrudniejszego terenu, w różnych porach roku, potrafiła dzięki wspaniałej organizacji natarcia, utrzymać średnie tempo 22 km na dobę - a poszczególne oddziały, rozwijając pościg, przedzierały się 40-45 km na dobę, jak to miało miejsce przy uchwyceniu przepraw na rzece EUGA, w lutym 1944 r.

Las stanowi naturalną maskę, utrudnia obserwację, ułatwia zaskoczenie. Toteż wszelkiego rodzaju rozpoznanie i ubezpieczenie nie nabiera szczególnego znaczenia.

Walka w lesie rozgrywa się na zbliżonych odległościach, dochodzi często do starcia wręcz - przy czym, powstaje szereg izolowanych ognisk, co w znacznym stopniu utrudnia dowodzenie i współdziałanie, wymaga ubezpieczenia okrężnego i podnosi znaczenie bliskiego ognia piechoty oraz dział strzelających na wprost.

Utrzymanie kierunku oraz orientacja w terenie lesistym są utrudnione co wymaga przedsięwzięcia odpowiednich środków /kompasy, szkice, mapy, przewodnicy, szkolenie oddziałów/.

Zachowanie ciszy i ostrożności przeciwpożarowej ma niewątpliwie znaczenie.

Las stwarza dla wojsk dogodne warunki bytowania.

Natarcie w lesie charakteryzuje /TRWBP cz.I § 501/

- a/ ograniczone pole obserwacji i ostrzału,
- b/ liczne zasadzki i przeszkody,
- c/ konieczność głębokiego ugrupowania,
- d/ trudność jednoczesnego obezwładnienia całej głębokości pasa obrony,

e/ trudności dowodzenia.

- Wnioski:
1. Teren lesisto-bagnisty dogodniejszy jest do obrony niż do natarcia.
 2. Natarcie prowadzi się na oddzielnych kierunkach przy użyciu mniejszych oddziałów, przy czym oddziały te muszą być samowystarczalne pod względem środków walki.
 3. Użycie ciężkiego sprzętu natrafia na poważne trudności.
 4. Trudności wynikające z ograniczonej możliwości ruchu i obserwacji udaje się pokazać za pomocą precyzyjnej organizacji i przygotowania natarcia.

2. CECHY SPECYFICZNE ORGANIZACJI NATARCIA PUŁKU PIECHOTY.

Natarcie pp w lesisto-bagnistym terenie wykonywane będzie najczęściej na obronę npla organizowaną na szerokiej froncie. Pułk piechoty będzie nacierał na głównym lub pomocniczym kierunku natarcia DP, w jej pierwszym lub drugim rzucie.

Jeżeli przyjmujemy, że DP otrzyma średnie front natarcia 5-10 km, a jej możliwości pozwalają na natarcie na odcinku ok. 3-4 km na głównym kierunku - pułk może otrzymać pas natarcia szerokości 1,5-2 km na głównym lub 4-6 na pomocniczym kierunku natarcia DP.

Rozproszenie sił pp w wypadku otrzymania odcinka 4-6 km równomiernie na całym froncie było by niecelowe i błędne. Będą odcinki "czynne" tj. dogodne do prowadzenia natarcia i bierne nienadające się do rozwijania natarcia.

Na pułku skupi większość swoich sił i środków na odcinku 1,5-2 km - na pozostałym odcinku "biernym" prowadzi będzie rozpoznanie lub działanie wiążące siły npla.

Wybór kierunku głównego uderzenia ze względu na utrudniony manewr będzie miał dla powodzenia pułku zasadnicze znaczenie. Przy czym należy nadmienić, że teren w większym stopniu wpływa na decyzję decy pp co do ^{kierunku} głównego wysiłku niż to ma miejsce w przeciętnych warunkach.

Kierunek głównego uderzenia można wybrać albo wzdłuż szlaku komunikacyjnego, gdzie natrafi się najczęściej na silnie zorganizowany opór nieprzyjaciela lub między drogami, gdzie zapora postawi teren i jego pokrycie.

Należy mieć na uwadze, że niekiedy lepiej pokonać teren niż nieprzyjaciela broniącego się w umocnionych punktach oporu.

Stąd zasadą natarcia pp w terenie lesisto-bagnistym będzie wymijanie i obejście punktów oporu npla i oskrzydlenie, okrążanie npla przez wyjście na jego tyłowe drogi komunikacyjne, a nie uderzenie czołowe na punkty oporu.

Kierunek głównego uderzenia należy zatem wybrać tak, by wyniąć rejony silnie bronione przez npla, chociażby kierunek taki prowadził przez teren trudnodostępny..

Łatwiej bowiem pokonać teren i wyjść w głąb obrony na tyłowe komunikacje nieprzyjaciela, niż zdobyć czołowe punkty oporu.

Pułk piechoty w pasie natarcia będzie zazwyczaj posiadał dwa kierunki: główny i drugorzędny.

Na kierunku głównym skupi się pułk większość posiadanych sił i środków.

Na kierunku drugorzędnym /pomocniczym/ prowadzi będzie aktywne działanie zmierzające do związania jak najwięcej sił npla, by nie mógł on użyć ich na głównym kierunku natarcia pułku.

Nasylenie siłami i środkami ogniowymi npla na drugorzędnym kierunku będzie zazwyczaj mniejsze.

Kierunek najkrótszy, posiadający najmniej przeszkód terenowych niezawadze najszybciej i z najmniejszymi stratami prowadzi do celu.

/przykład: W pasie natarcia jednego z oddziałów frontu białoruskiego wyróżniły się dwa odcinki, północny trudny do przekroczenia i południowy dogodny do natarcia, gdzie hitlerowcy skupili większość posiadanych sił i środków.

Dca radziecki biorąc to pod uwagę, zdecydował przygotować przejście przez ułożenie pokładów z belek właśnie na kierunku trudnodostępnym. Doprowadziło to do pełnego sukcesu przy minimalnych stratach własnych/.

Ugrupowanie bojowe pułku piechoty zależy od otrzymanego zadania i położenia. Należy podkreślić, że warunki terenowe będą wywierały bardzo poważny wpływ na ugrupowanie bojowe. Różnorodność warunków natarcia nie pozwala na podanie ogólnej zasady ugrupowania, należy jednak pamiętać, że pułk piechoty musi mieć głębokie ugrupowanie oraz zabezpieczoną możliwość manewrowania odrodami przez przygotowanie komunikacji.

Przed podjęciem decyzji do natarcia, dowódca pp musi ustalić, czy teren pozwala działać całemu pułkowi razem, czy też winne być wydzielone pododdziały, które będą działać samodzielnie /od kompanii do baonu/.

Pododdziały należy wzmacnić noździerzami, pojedynczymi działkami, sprzętem saperskim, przeciwigazowym oraz przeciwpożarowym.

W natarciu na las należy przede wszystkim zdobyć występy leśne, gdzie mogą być źródła ognia, flankujące przedni skraj.

Małe lasy oraz niektóre odcinki dużych lasów lepiej podpalić aniżeli zdobywać. Podstawa wyjściowa do natarcia będzie najczęściej bliska. Przy organizacji natarcia dowódca i sztab pp muszą zwrócić uwagę na:

- organizację ogni i systemu obserwacji,
- konieczność ugrupowania zabezpieczającego skrzydła i tyły,
- umiejętne użycie własnych sił i środków,
- organizację zabezpieczenia natarcia,
- organizację współdziałania.

Przygotowanie pododdziałów musi iść w kierunku szkolenia ich w pokonywaniu różnorodnego terenu, orientowaniu się w lesie i umiejętności utrzymywania kierunku.

Drogi i przesieki należy ponumerować, w toku natarcia oznaczać wskaźnikami lub skupami orientacyjnymi.

/Przykład napisu na skupie: "przesieka Nr.24, współrzędne 7098a: do lasu "Język" 400 m, azymut 238°/.

3. CECHY SZCZEGÓLNE UŻYCIA RÓŻNYCH RODZAJÓW BRONI.

Piechota.

Na skutek trudności terenowych użycie ciężkiego sprzętu jest zazwyczaj utrudnione. Piechota często może być pozbawiona

wsparcia innych broni, musi zatem być gotowa do wykorzystania swoich organicznych środków ogniowych jak /rkm, ckm, automat, rppanc, pancernownice, kb i kbk, bagnety i granaty/. W czasie jednej z bitew na froncie wołchowskim na tyłach Niemców znalazł się pułk narciarzy radzieckich, uzbrojonych tylko w broń piechoty.

Bataliony podeszły do npla na odległość 400 m, będąc ugrupowane kątem w przód. Czołowy batalion na sygnał dcy pp, gwałtownie rzucił się na npla zasypując go i niszcząc jego źródła ognia na odcinku 400-500 m.

W tym czasie skrzydłowe baony ześrodkowały swój ogień na skrzydła wyłomu. W rezultacie npl był obezwładniony ogniem w ciągu 70 minut, a pułk z małymi stratami przeszedł przez wybity korytarz na stronę radziecką. /Bellona Nr.5-6, art. mjr.dypl.Petkowicz/.

Normalnym zjawiskiem będą krótkie gwałtowne uderzenia wręcz przy użyciu bagnety i granatu.

Pułk będzie najczęściej organizował grupy szturmowe. Oddziały szturmowe w sile od komp. do baonu - w wypadku silnych umocnień npla, organizuje dca dywizji.

Natarcie batalionu w lesisto-bagnistym terenie często zamienia się w walkę o opanowanie ciałnicy /grobli, przejścia, między błotami lub jeziorami/. Batalion umiejętnie wykorzystuje teren do skrytego zbliżenia się do nieprzyjaciela, broniącego ciałnicy i niespodziewanie szturmuje jego skrzydła i tyły.

W walkach w terenie lesisto-bagnistym broń piechoty posiada szczególne znaczenie zewzględu na bardzo utrudnione działanie innych broni, niekiedy piechota będzie nacierać tylko przy wsparciu saperów lub zupełnie samodzielnie.

Cechą szczególną natarcia w terenie lesisto-bagnistym będzie to, że tyralierkę spotkamy na szczeblu drużyny i plutonu. Kompanie i baony będą najczęściej nacierały w ugrupowaniu "romben" celem umożliwienia prowadzenia ognia we wszystkich kierunkach i określonego bezpieczeństwa.

Artyleria.

Działanie artylerii szczególnie uzależnione jest od możliwości obserwacji, dogodnych rejonów SO i możliwości przesunięcia artylerii.

Teren lesisto-bagnisty w znacznym stopniu ogranicza wszystkie powyższe możliwości.

Obserwacja w tym terenie jest zazwyczaj płytka.

Szereg rejonów niedostępnych dla naszej obserwacji wykorzystana npl do rozmieszczenia swoich umocnień, środków ogniowych i manewru.

Warunki terenowe zmuszają artylerię do rozmieszczenia PO na podstawie wyjściowej prawie na jednej linii, przy wykorzystaniu wierzchołków drzew i specjalnie budowanych wież obserwacyjnych.

Ilość PO artylerii nie uwzględniając PO piechoty będzie znaczna i trudna do rozmieszczenia.

Np. w operacji lodziańskiej /na odcinku 14 km/ gęstość rozwiniętych PO sięgała co 20-25 m /nie licząc PO innych broni/.

Możliwość działania artylerii w znacznym stopniu wpłynie na wybór kierunków natarcia.

Z powodu ograniczonej obserwacji, natarcie artyleryjskie znacznie różnić się będzie od natarcia artyleryjskiego w przeciętnym terenie.

Przygotowanie artyleryjskie będzie zazwyczaj krótsze i płytsze. Dużą rolę odegrają działa towarzyszące.

W terenie lesisto-bagnistym zaniknie okres wsparcia natarcia wałem ogniowym lub KZO, gdyż z chwiłą wejścia piechoty w las, artyleria pozbawiona jest obserwacji.

Wynika stąd konieczność nasycenia ugrupowania piechoty działkami towarzyszącymi, które ogniem na wprost torować będą drogę piechocie i czołgom i na nie przede wszystkim spadnie zadanie wsparcia natarcia.

Dowodzenie artylerią w tym okresie będzie zdecentralizowane. Dca pp musi jednak pamiętać, aby przy wyjściu z lasu na otwartą przestrzeń móc jak najszybciej scentralizować dowodzenie artylerią.

Na art. towarzyszącą najlepiej nadają się działa 76 mm oraz moździerze /ze względu na ciężar i tor pocisku/.

W okresie wsparcia natarcia artylerię przydziela się ba-
onem.

Jeżeli las posiada polany dca pp zostawi część PGA
w swym ręku i będzie wspierał poszczególne bataliony.

Na duże trudności natrafi artyleria przy wyszukaniu dogod-
nych rejonów na SO oraz odpowiednich dojazdów do nich.

Bardzo często trzeba będzie włożyć dużo pracy dla przygo-
towania rejonów SO i dróg do przesunięcia art.

W toku natarcia artyleria wsparcia zajmować będzie SO
w pobliżu dróg i przesiek.

Przygotowanie SO i zapewnienie możliwości przesunąć
artylerii, wymagać będzie pomocy dcy pp i przydziału odpowied-
nich sił saperów.

Broń pancerna.

Teren lesisto-bagnisty stwarza trudne warunki dla ruchu
czołgów, uniemożliwiając masowe ich użycie.

W takim terenie czołgi mogą być użyte w składzie grup
szturmowych lub jako czołgi BWP - nacierające w szykach bo-
jowych piechoty. Często pp będzie nacierał bez wsparcia czoł-
gów. Wielka Wojna ZSRR w obronie Ojczyzny wykazała, że czołgi
T-34 o wielkiej zdolności pokonywania terenu, mogły się łatwo
posuwać w terenie lesisto-bagnistym przy gęstości drzewostanu
250 drzew na ha i grubości pni 30 cm, - T-34 przekracza po-
ręby o wysokości pni 40 cm.

Teren lesisto-bagnisty sprzyja przygotowaniu zasadzek
i pułapek przeciw broni pancernej. Użycie czołgów wymaga
szczegółowego rozpoznania terenu w okresie przygotowawczym
i w toku walki, ubezpieczenia i współpracy szczególnie
z piechotą, artylerią ppanc i saperami.

Powolny ruch czołgów w tym trudnym terenie podnosi sku-
teczność ognia art. ppanc npla.

Często koniecznym będzie przygotowanie i utrzymanie dróg
do przesunięcia broni panc.

Broń pancerna winna posuwać się po bokach dróg i przesiek
celem uniknięcia przeszkód saperskich i ognia art. ppanc
z zasadzek.

Broń pancerna w terenie lesisto-bagnistym będzie używana zdecentralizowanie.

Przydział broni pancernej dokonywany będzie aż do najniższych szczebli. Umożliwi to jak najściślejszą współpracę i zmniejszy straty broni panc.

Jednostki frontu wołchowskiego, nadbałtyckiego walczące w lesisto-bagnistym terenie organizowały grupy szturmowe do walki z BSB, DSB i ostrogami, w których składzie działy czołgi ciężkie. Średnie czołgi nacierały w sztykach bojowych piechoty.

Uderzenia czołgów są krótkie i wymagają oskony i pomocy piechoty i saperów.

Saperzy.

Zapewnienie komunikacji, obserwacji i przesunięć, staje się zasadniczym i podstawowym zadaniem saperów w natarciu w terenie lesisto-bagnistym. Ważnym również zadaniem będzie rozpoznanie saperskie odnośnie przekraczalności terenu i przygotowanie przejść przez bagna, celem umożliwienia wyjścia na skrzydka i tyły wpl.

Wależy podkreślić, że zadania te w warunkach terenu lesisto-bagnistego są nadzwyczaj pracochłonne. Pracochłonność wzrasta 6-7 krotnie w stosunku do przeciętnego terenu. W przeciętnym terenie np. komp. saperów zdolna jest przygotować 20 km drogi w ciągu jednej doby. W terenie zabagnionym i pokrytym lasem może ta sama kompania przygotować 2-3 km drogi kolejowej.

Wpl stosunkowo nieznacznymi siłami będzie w stanie dokonywać zniszczeń i stwarzać trudne do pokonania przeszkody /np. zawalę, niszczenie mostów, zasieki, fugasy kierowane, pola minowe, DSB, ostrogi, zabagnienia, pożary itp./.

Pokonanie tych przeszkód dla piechoty bez pomocy saperów staje się niezmiernie trudne lub wręcz niemożliwe. Ważnymi zadaniami saperów będzie również przygotowanie materiału do pokonania przeszkód terenowych oraz obrona przeciwpożarowa.

Pułk piechoty nacierający w terenie lesisto-bagnistym będzie wymagał większego wzmocnienia saperami niż w przeciętnym terenie. To wzmocnienie wahać się będzie od komp. do batonu saperów, którzy będą użyci zdecentralizowanie, będą przydzielani aż do szczebla plutonu.

Pułk piechoty będzie posiadał również OZap i odwód saperów dla budowy komunikacji, SD i PO. Saperzy będą brali udział w grupach szturmowych, torujących i umacniania terenu.

Saperzy muszą również przygotować /przy pomocy piechoty/, co najmniej jedną drogę pułkową na kierunku głównego uderzenia.

Swojski Opchem.

Do szczególnych zadań broni chemicznej należeć będzie oślepienie obserwacji npla, przy natarciu pp na występy lasu, polany i przy zwalczaniu umocnień stałych. Plecakowe miotacze ognia biorą udział w grupach szturmowych. Mogą również działać wspólnie z art. odwozem ppanc i w grupach niszczycieli czołgów. Należy pamiętać o niebezpieczeństwie pożaru.

Oddziały i środki Opchem muszą być przygotowane do pokonania terenuskazonego trwałymi gazami bojowymi, dla zastosowania których teren lesisto-bagnisty stwarza szczególnie dogodne warunki. Rozpoznanie chemiczne posuwa się w czołowych sztykach ugrupowania bojowego.

4. SZCZEGÓLNE CECHY ZABEZPIECZENIA DZIAŁAŃ!

a/ Rozpoznanie npla.

Obserwacja w rejonie podstaw wyjściowych może dać tylko fragmentaryczny obraz przebiegu przedniego skraju npla, cały jednak jego system umocnień i ognia, nie mogą być w ten sposób wykryte. To też w tych warunkach rozpoznanie głębi obrony patrolami nabiera szczególnego znaczenia.

Praktyka bojowa na froncie wołochowskim i karelskim wykazała, że drobne patrole rozpoznawcze, posługujące się materiałem podręcznym, takim jak: żerdzie, chrust, słoma lub używające specjalnego obuwia plecionego z wikliny jak chodaki, karple, narty błotne, zdolne są pokonać wszelkie przeszkody terenowe.

Działalność patroli w głębi obrony npla jest również nieklatwa ze względu na trudną orientację i zasadzki npla.

To też poruszanie się pojedynczo winno być zakazane. Gońcy wysyłani od patroli z meldunkami, winni wracać inną trasą a nie trasą przeniknięcia patrolu /z uwagi na zasadzki/. Z doświadczeń wołochowskiego frontu wynika, że dobre wyniki dawało rozpoznanie walką, prowadzone w przed dzień natarcia, o zmierzchu, lub w nocy celem uzyskania lepszych warunków natarcia z zadaniem: wykrycia właściwego przedniego skraju obrony npla, wyszukania słabych miejsc w obronie, sprawdzenia danych uzyskanych z obserwacji, ukrycia i utrzymania poszczególnych odcinków i zdobycia jeńców.

Rozpoznanie walką organizowane na szczeblu dywizji, wykonywane jest przez deę pułku siłą od wzmocnionej kompanii do wzmoczonego baonu. Mogą być również stosowane wypadły.

Dobre rezultaty mogą dać grupy wypadowe z radiostacją, wysłane na tyły obrony npla, utrzymanie kontaktu z partyzantami i desantami, podsłuchy i zasadzki. Działanie tych organów rozpoznania w terenie lasisto-bagnistym jest ułatwione i daje dobre rezultaty.

Dea pp i sztab musi również pamiętać o prowadzeniu intensywnego rozpoznania w toku natarcia szczególnie na skrzydłach i stykach oraz przed frontem i na tyłach.

b/ Ubezpieczenie.

Z zasady wszelkie ubezpieczenia w lasisto-bagnistym terenie działają na skróconych odległościach w przeciwieństwie do przeciętnego terenu.

Z uwagi na niejasność sytuacji i możliwości wszelkiego rodzaju zaskoczenia, ubezpieczenia organizowane przez pp będą silniejsze niż przeciętnie.

Możliwość obejścia lub oskrzydlenia nawet niedużymi oddziałami nakazuje deę pułku organizować ubezpieczenie **okrężne** tj. od czoła na skrzydłach i tyłach - szczególnie - w wypadku gdy pułk będzie działał w głębi lasu bez ścisłej łączności z sąsiadami, co w omawianych warunkach bardzo często może mieć miejsce. Ubezpieczenie osiągnie dea przez odpowiednie ugrupowanie do natarcia oraz wysłanie specjalnych oddziałów ubezpieczających.

Sztab organizując ubezpieczenie obowiązany jest przewidzieć: siłę, skład i zadania oddziałów ubezpieczających, czas i kolejność ich działania, sposób utrzymania z nimi łączności.

Ubezpieczenie w terenie leśnisto-bagnistym jest jednym z podstawowych zagadnień do rozwiązania przez dca i sztab.

c/ OPanc.

Organizacja OPanc obejmuje: a/ system obserwacyjno-meldunkowy, który opiera się na następujących środkach łączności: radio, sygnalizacji dźwiękowej i świetlnej; b/ Organizację środków obrony ppanc urzutowanych w głąb; c/ Organizację budowy przeszkód ppanc oraz manewr środkami ppanc. Obrona ppanc cerna pp opiera się w omawianym terenie przede wszystkim na środkach ppanc piechoty i działkach strzelających na wprost.

Ze względu na utrudniony manewr artyleryjskiego odwodu ppanc i Sap OZap, obrona ppanc musi zapewnić bezpieczeństwo własnej broni pancernej oraz zniszczyć przeciwuderzającą broń ppanc npla.

Dca pp powinien pamiętać, że najwięcej środków ppanc zgrupuje npl na kierunku dostępnym dla naszej broni pancernej, umieszczając działa ppanc i wkopaną broń pancerną na występkach lasu, na skrzydłach korytarzy leśnych i skrzyżowaniach dróg i przesiek.

Npl umieści najczęściej środki ppanc w DSB i ostrogach. Walkę z tymi środkami prowadzić będą z bliskiej odległości działa ppanc, grupy niszczycieli czołgów oraz grupy szturmowe. Należy zorganizować rozpoznanie celem wykrycia broni ppanc działającej z zasadzek, jako nieruchome punkty ogniowe oraz wykrycia pól minowych i wszelkich innych przeszkód ppanc.

Szczególną uwagę należy zwrócić na możliwość organizowania przez npla worków ogniowych i ogni flankujących wzdłuż przesiek, dróg i polan. Przeciwuderzenia npla będą wykonywane przy użyciu mniejszych grup czołgów wzdłuż dróg i przy wyjściu na polany. Z większą ilością czołgów może się spotkać pułk po wyjściu z lasu. W związku z tym dca pp i jego sztab winien pamiętać, by zawczasu rozpoznawać wskazane rejony i dopilnować,

by środki ppanc nadażały za piechotę. Artyleryjski ruchomy odwód ppanc wzmacnia się saperami i wydziela się pododdział piechoty dla jego bezpośredniej obrony. posuwa się on na kierunku zagrożenia przez broń pancerną npla w gotowości do zajęcia SO. Drogi jego przesunięć muszą być zawczasu rozpoznane. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość przosunięcia odwodu ppanc na zagrożone kierunki przez uchwycenie skrzyżowań dróg lub przesiek, w rejonie których najdogodniej rozmarszczają odwód ppanc w razie zatrzymania się.

Dla OZap muszą być przewidziane rubieże minowania. OZap najczęściej będzie minował drogi i przejścia dogodne do działek broni panc npla. Szczególne znaczenie w obronie ppanc podczas natarcia w lesisto-bagnistym terenie mają środki ppanc piechoty. /butelki z płynem zapalającym, pancernowice, granaty ppanc, rusznice ppanc/.

d/ OPlot i obrona przeciwpożarowa.

Las stwarza dogodne warunki maskowania. Konieczność jednak trzymania się pewnych szlaków stwarza na nich większe zagęszczenie sił i środków.

Drogi i duchty oraz polany ułatwiają orientację lotnictwu npla i są szczególnie narażone na ataki lotnicze. Npl szczególnie intensywnie będzie atakował skrzyżowania dróg, polany i kraje lasów. Wynika stąd konieczność organizacji OPlot tj. wyznaczenia części broni maszynowej i grup piechoty do walki ze zniżającymi się samolotami oraz wydzielenia w pododdziałach grup do walki z pożarami wzniesionymi przez bomby zapalające.

Dla obrony przeciwpożarowej oddziały powinny być wyposażone w środki do gaszenia pożarów. Gaszenie pożarów nie tylko należy do saperów ale i do wydzielonych grup piechoty wyposażonych w odpowiedni sprzęt, /topory, siekiery, piły, haki/.

Każdy baon winien wydzielić oddział przeciwpożarowy. Hierarchia może to być organizowane nawet na szczeblu kompanii.

5. CECHY SZCZEGÓLNE PRACY DOWÓDCY PP I SZTABU PRZY ORGANIZACJI I PLANOWANIU WALKI.

Dowódca pułku pobiera decyzję do natarcia po zrozumieniu zadania, ocenie położenia i sprawdzeniu swojej decyzji w terenie w czasie rozpoznania. Przy pobieraniu decyzji do natarcia w terenie lesisto-bagnistym dowódca pp winien dodatkowo uwzględnić:

- rozpoznanie gęstości lasu, szlaków komunikacyjnych, charakteru terenu w pasie przyszłego natarcia;
- określić odcinki dogodne i nie nadające się do prowadzenia natarcia;
- rozpoznać drogi i przesieki oraz określić sposób oznaczania ich w toku natarcia;
- sposób zabezpieczenia, niezawodnej łączności i wskazywania celów;
- sposób utrzymywania prawidłowego kierunku przez pododdziały pułku;
- sposób zwalczania pożaru oraz zabezpieczenie przeciwchemiczne pułku;
- w czym należy szkolić pododdziały;
- jak zapewnić normalną pracę tyków w toku natarcia.

Wysiłki sztabu pułku w omawianym natarciu pójda.

1. W kierunku: intensywnej organizacji wszelkiego rodzaju rozpoznania, ubezpieczenia, zapewnienia niezawodnej łączności,
2. W kierunku zapewnienia wszelkiego rodzaju manewru sprzętu i oddziałów; zapewnienia pokonania terenu /budowa komunikacji, przygotowanie potrzebnych materiałów dla pokonania błota, bezdrożnego terenu i obrony przeciwpożarowej/.
3. W kierunku zapewnienia dowozu zaopatrzenia walczącym pododdziałom.
4. W kierunku zapewnienia współdziałania, zorganizowanego przez dowódcę pułku.

Praca sztabu będzie charakteryzować również i to, że

oficerowie sztabu będą często musieli osobiście jeździć do pododdziałów, by zapewnić dey jak najdokładniejsze dane o położeniu własnym i npla.

W czasie walki sztab musi czuwać nad zapewnieniem koordynacji współdziałania z sąsiadami i utrzymania niezawodnej łączności dowodzenia i współdziałania.

Organizacja współdziałania.

Na podstawie rozkazu bojowego i zamiaru przeprowadzenia walki dea pp organizuje współdziałanie w terenie.

Należy podkreślić trudność utrzymania współdziałania różnych broni, zwłaszcza piechoty z wspierającą artylerią i lotnictwem.

Dla zapewnienia współdziałania muszą być szczególnie starannie uzgodnione zadania i sposoby wzajemnej pomocy piechoty, artylerii, czołgów i saperów.

Należy zawczasu ustalić wspólny system orientowania się, wskazywania celów, utrzymania kierunku i łączności.

W związku z tym wszystkie drogi, duchty, przesieki i polany winne być ponumerowane i przy podjęciu w toku natarcia oznaczone wyraźnymi wskaźnikami /przykład wyżej/.

Należy dokładnie wyznaczyć drogi i zorganizować regulację ruchu.

Łączność w czasie natarcia oprócz przede wszystkim na radio, ruchomych środkach łączności i szczegółowo opracowanej tabeli sygnałów współdziałania.

Pododdziałom artylerii i czołgom należy przydzielić saperów do pomocy w pokonywaniu terenu. Dea pp powinien przewidzieć i wskazać: gdzie, komu i w jaki sposób mają oni pomagać.

Trudność wytyczenia osiągniętej linii przez własną piechotę stwarza poważne trudności przy organizacji współdziałania z lotnictwem i artylerią. Lotnictwo musi mieć wyznaczone wyraźnie linie terenowe jak szerokie drogi, rzeki lub polany, wg których będzie się orientowało. Obserwatorzy artylerijscy muszą się posuwać w sztykach piechoty. Dokładne oznaczenie osiągniętych rubieży przez piechotę jest podstawą należytego jej wsparcia przez artylerię i lotnictwo.

Na skutek trudności współdziałania między pododdziałami, walka leśna wymaga dużej inicjatywy dców i szczegółowej organizacji przez nich współdziałania na swoim szczeblu.

Dca pp musi zawczasu przewidzieć linie na których pododdziały uporządkują swoje szyki i podciągną środki ogniowe.

Sztab winien przewidzieć i zorganizować sposób wzajemnego rozpoznawania się - gdyż w walkach leśnych możliwe jest starcie pomiędzy własnymi oddziałami. Przed walką wszyscy dcy powinni być bardzo szczegółowo zaznajomieni z planem współdziałania, Sztab winien przygotować dokładne szkice terenu z uzupełnieniem szczegółów, których często brak na mapie /np. przekraczalność bagien, nowe polany, drogi itp/. Dane te otrzyma sztab pułku od wyższego sztabu względnie zdobędzie przez szczegółowe rozpoznanie w okresie przygotowawczym. Organizacja współdziałania posiada szczególne znaczenie w lesisto-bagnistym terenie, gdyż w toku walki przeorganizowanie go sprawia duże trudności.

5. ORGANIZACJA DOWODZENIA. /SD, PO, użycie środków łączności/.

Walka wymaga ciągłości dowodzenia, które osiąga się przez:

- a/ stałe kierowanie podległymi jednostkami podczas natarcia,
- b/ nieustanną kontrolę wykonania rozkazów i zarządzeń,
- c/ niezawodnie działającą łączność,
- d/ stałe informowanie, przełożonych i sąsiadów i wszystkich istotnych szczegółach sytuacji.

Teren lesisto-bagnisty umożliwia rozmieszczenie SD na głównym kierunku uderzenia w rejonie trudnodostępnym dla czołgów. SD rozmieszczone będzie na głębokości 400-600 m od przedniego skraju. Wybierać je należy w pobliżu dróg, nie bliżej 200-300 od skraju lasu; przygotować i oznaczyć dojścia. Ostrona i obrona winna być wzmocniona z uwagi na dywersantów i łatwość zaskoczenia.

PO dcy pp będzie najczęściej w rejonie podstawy wyjściowej do natarcia.

Organizuje się 2-3 pomocniczych PO celem zapewnienia dcy pułku możliwości obserwacji i dowodzenia w toku walki.

Doświadczenie Armii Radzieckiej wskazuje, że bardzo często dca pułku wykorzystywał PO swych dców batalionu.

Przesunięcie SD i PO dey pp w toku walki muszą być częstsze z powodu utrudnionych warunków obserwacji i dowodzenia. Przesunięcia muszą odbywać się po osi łatwej do odnalezienia. Miejsce SD i dojścia muszą być oznaczone.

Łączność na podstawie wyjściowej opiera się na takiej samej organizacji jak w przeciętnym terenie. Powstają trudności ochrony przewodów przez unieszczenie ich w rowach oraz trudności przeciągania linii telefonicznej przez bagna. Łatwość podsłuchu i uszkodzenia przez dywersantów wymaga ochrony przewodów. Las wpływa ujemnie na pracę radiostacji ultrakrótkofalowych, w które wyposażone są baony i artyleria.

Ruchome środki łączności również mogą zawieść z powodu łatwego zbłądzenia. Utrudniona jest również widoczność sygnalizacji świetlnej.

Biorąc to pod uwagę dea i sztab powinni zawczasu przewidzieć odpowiednie środki jak sprawdzenie, kontrolę i ochronę łączności. Wyposażenie gońców i oficerów łącznikowych w kompasy i szkolenie ich w postępowaniu się na określony azymut jest konieczne. Ruchome środki łączności częsta styczność osobista deów, mają w omówionym terenie szczególne znaczenie.

W toku natarcia łączność oparta będzie przede wszystkim na radio i ruchomych środkach łączności.

Dea pp bardzo często będzie kierować walką przez wysyłanych oficerów sztabu i oficerów łącznikowych.

Jak największe zbliżenie organów dowodzenia do pododdziałów ma w terenie lesisto-bagnistym wielkie znaczenie.

6. KIEROWANIE WALKĄ.

Ograniczona obserwacja, konieczność natarcia na izolowanych często kierunkach, trudności w utrzymaniu łączności i współdziałania, mniejsze możliwości interwencji dey pp w czasie natarcia wywierają szczególny wpływ na kierowanie walką.

Dea pp nie zawsze będzie posiadał pełne dane o położeniu. Wiadomości na skutek utrudnień mogą napływać z opóźnieniem.

Powyższe okoliczności, a prócz tego utrudnione warunki manowru odwodami, nie pozwalają dey pp na natychmiastową, względnie bardzo szybką ingerencję podczas walki.

W związku z tym konieczne jest także wzmocnienie pododdziałów, by mogły one być jak najbardziej samowystarczalne. 10

Szeroka inicjatywa dołów na niższych szczeblach ma znaczenie decydujące dla powodzenia natarcia.

W okresie przygotowania artyleryjskiego, dowca pp śledzi skutki ognia artylerii na głównym kierunku natarcia, a szczególnie dopilnowuje obozwładnienia i zniszczenia flankujących źródeł ognia na występach lasu. Piechota oczyszcza ogniem wierzchołki drzew, obsadzone najczęściej przez obserwatorów.

Na froncie karolo-fińskim wyznaczono do tego celu specjalne oddziały, rkm i strzelców wyborowych. W razie sprzyjających warunków terenowych wysuwa swą broń maszynową przed przedni skraj i nie dopuszcza do zajęcia przez piechotę npla pierwszego rowu po zakończeniu przygotowania artyleryjskiego / w wypadku gdy miał ukrytą siłę żywą w schronach na drugim rowie/.

Na sygnał do dywizji powtórzony przez dowcę pp piechota wsparta obozwładnieniami rusza do sztumu. W pierwszym rzędzie winne być zdobyte występy lasu celem zniszczenia flankujących źródeł ognia i umożliwienia szturmowi przedniego skraju.

Poszczególne umocnienia lub występy lasu mogą być zdobyte nocnym szturmem lub nagłym uderzeniem jeszcze przed rozpoczęciem przygotowania artyleryjskiego.

Bataliony blokując najbardziej umocnione i uporczywie bronione punkty operu, obchodzą i dążą do jak najszybszego opanowania pierwszej pozycji. Niszczenie okrążonego npla dokonują odwody baonowe lub pułkowe.

W walce o zdobycie ciałnin i przesmyków między jeziorami i błotami, dowca pp dąży do ich oskrzydlenia i niszczenia.

Dowca pp powinien zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie skrzydeł, styków i tyków pułku.

Odwody pułku, przesuwa dowca pp bezpośrednio za baonami w gotowości do odparcia przeciwwuderzenia npla, zwłaszcza przy wyjściu naduchty, drogi lub niezalesione rejony.

Dowca pp wydziela dodatkowo pododdziały do pomocy w przesunięciu artylerii - kontroluje funkcjonowanie zaopatrzenia dla walczących pododdziałów. Rozkazodawstwo opiera dowca na łączności radiowej i oficerach łącznikowych.

Dea pp śledzi rozwijającą się walkę szczególnie na kierunku baonu, który osiągnął największe powodzenie. Daje dodatkowe rozkazy do uderzenia na skrzydła i tyły broniącego się npla w punktach oporu, pamiętając, że zdecydowane uderzenie nawet drobnych oddziałów na skrzydła i tyły npla, w walce leśnej, zapewniają duże powodzenia.

Dea pp musi uporezywie dążyć do jak najszybszego opanowania przeciwległych skrajów lasu. Nieduże laski lepiej obejść lub spalić.

Na określonych z góry przesiekach i duchtach, dea pułku dąży do najszybszego podciągnięcia swoich środków, uporządkowania oddziałów i nawiązania łączności i współdziałania.

Musi przy tym pamiętać, by nie dopuścić do zgrupowania się oddziałów w rejonie tych przesiek.

Przy wyjściach pułku na większe polany, dea pułku nakazuje wiązać npla czokowo, uderzając na jego skrzydła.

Swą artylerię i moździerze podciąga z takim wyliczeniem, by mogły one wesprzeć walkę pułku o opanowanie polany.

Swoje odwody trzyma w gotowości do odparcia przeciwuderzenia npla w pobliżu węzłów dróg.

Drugi rzut pułku względnie odwód może otrzymać w walce leśnej, następujące zadania:

- wydłużenie wysiłku na kierunku powodzenia;
- uderzenie na skrzydła broniącego się npla;
- osłona przed przeciwuderzeniem;
- likwidacja okrążonego npla.

W natarciu w terenie lesisto-bagnistym ważnym będzie dla dey pułku uchwycenie takich rejonów, które zamkną komunikację npla i połączenie z tyłami. Śmiałe uderzenie na skrzydła i tyły npla zapewniają pułkowi powodzenie.

WNIOSKI OGÓLNE.

1. Walka w lesie jest jednym z najbardziej skomplikowanych działań bojowych - a zwłaszcza trudne jest kierowanie walką.
2. Podstawą działań bojowych w lasach jest elastyczna taktyka manewrowania i umiejętna walka na skróconych odległościach

niedużych oddziałów /pluton, kompania, baon, pułk/ zdolnych do samodzielnych śmiałych działań.

3. Oskrzydlenie, obejście i okrążenie npla - to podstawowa forma działań zaczepnych w lesisto-bagnistym terenie.
4. Szczególną uwagę należy zwrócić na ubezpieczenie skrzydeł, styków i tyłów. Ubezpieczenie winno być okrężne.
5. Środki wzmocnienia wykorzystuje się zdecentralizowanie.
6. Ciężkie warunki działań w terenie lesisto-bagnistym wymagają wysokich kwalifikacji fizycznych, inicjatywy, wysokiego poziomu moralno-politycznego, świadomości klasowej i męstwa szeregowych i dowódców.
7. Doświadczenie wykazało, że jedynie żołnierz radziecki - żołnierz państwa socjalistycznego wspólnie z partyzantem przedstawicielem mas ludowych, posiadali wszystkie wyżej wskazane cechy, potrafili oni bohatercko walczyć i zwyciężać w warunkach tak trudnego terenu jakim jest teren lesisto-bagnisty.

L I T E R A T U R A .

Regulamin Walki Piechoty cz.II §§ 96-102 i 529-538.

TRWBP cz.1 §§ 501-507.

Prowadzenie działań zaczepnych w lesno-błotnistym terenie.-
praca dyplomowa ppłk SOBIESIĄK - 1950 r.

Bellona zeszyt: 5-6/1949 r. - Obrona i natarcie w terenie
lesistym i zabagnionym - mjr.
dypl.E.PERKOWICZ.

Wojskowy Wiestnik Nr.8-1942 r.-gen.mjr.SIEMIENOW - "Natarcie
baonu piech. w lesie".

" " " 73-1942 r.-ppłk.PANTELCJEW - "Natarcie w le-
sie".

OPRACOWAŁ:

ST. WIKŁADOWCA TO

D Y D A
mjr.dypl.

Drak B.A.

SPRAWDZIŁ:

KIEROWNIK I KURSU ASG

S T R A S S E R
ppłk.dypl.

Odbite 125 egz.

/ na 22 str., 1 egz. na 11 ark/

Egz.Nr. 1-2 - Sztab Gen. Odda. III i XI.

" " 3-4 - Archiwum

" " 5-125 - Biblioteka tajna

Wyd. zjw. dypl. DYDA

Druk B.A. nr. kw. 570/Wysak.

Data 22.1.1931 r.

